

Csordakút l. sz. fúrás palynológiai vizsgálata

Írta: dr. Rákosi László

A Csordakút 1. számú fúrás a csordakúti barnakőszén medencében mélyült, amely a nagyegyházi medencétől keletre helyezkedik el.

A fúrás palynológiai feldolgozásának az volt a célja, hogy a rétegsor rétegtani helyét a mikroflóra ismerete alapján megjelölje. Mivel a magyarországi barnakőszén medencék palynológiai alapszelvénye még nem készült el, a rétegzonosítást nem kísérelhettük meg. Mivel laboratóriumunkban komplex vizsgálatok folynak, így a mikrofauna vizsgálatokat is figyelembe vehettük a réteghatárok megjelölésénél.

A fúrás palynológiai feldolgozása során 52 összevont mintát vizsgáltunk meg, 4766 sporomorphát számoltunk meg és 140 sporomorphá formát sikerült meghatározni.

A sporomorphák rendszertani megoszlása a következő: Algae 1, Mycophyta 1, Pteridophyta 25, Gymnospermae 12, Angiospermae 61. A mesterséges rendszerbe sorolt sporomorphá: 40.

A minták kvalitatív és kvantitatív vizsgálata során megfigyelhettünk olyan sporákat és polleneket, melyek a rétegsor meghatározott szakaszára jellemzőek. Ezek a formák, az irodalommal összeegyeztetve korokat, illetve emeletet jelezhetnek. Ezen az alapon az együtt előforduló formákat a növénytani hovatartozás figyelmen kívül hagyásával összevonva rétegtani táblázatot készítettünk. Mivel a sporomorphák rétegtani kiértékelésre akkor is használhatók, ha a dominancia viszonyaik erőteljesen megváltoznak, a táblázaton ilyen eseteket is feltüntettünk. (I. sz. táblázat.)

Rétegtani kiértékelés

Eocén.

Alsó-eocén: 230,90—202,20 méter.

A rétegek jellemzője a tipikus alsó-eocén sporomorphák mellett a tranquillus típusú pálmipollenek és a castanea típusú pollenek dominanciája. A mikrop planktonok előfordulása alapján tavi eredetűnek bizonyultak a következő rétegek: 229,25—229,85 és 212,20—218,10 m.

Középső-eocén: 165,35—154,20 m.

Az alsó-eocén és középső-eocén határ palynológiai módszerrel nem jelölhető meg pontosan, mivel a határrétegek olyan tengeri képződmények, melyek kevés sporomorphát tartalmaznak és ezek nem jellemzők sem az alsó-eocénra, nem a középső-eocénra. 167,35—202,20 méterig a várható csekély sporomorphaelőfordulás mi-

att csak egy átlagmintát vizsgáltunk, így a határkérdésben kénytelenek vagyunk a mikropaleontológiai vizsgálatok eredményeire támaszkodni. Ezek szerint az alsó-eocén és középső-eocén határ 182,2 méterben van. E kérdéses méterköz korbeosztásunkban nem szerepel.

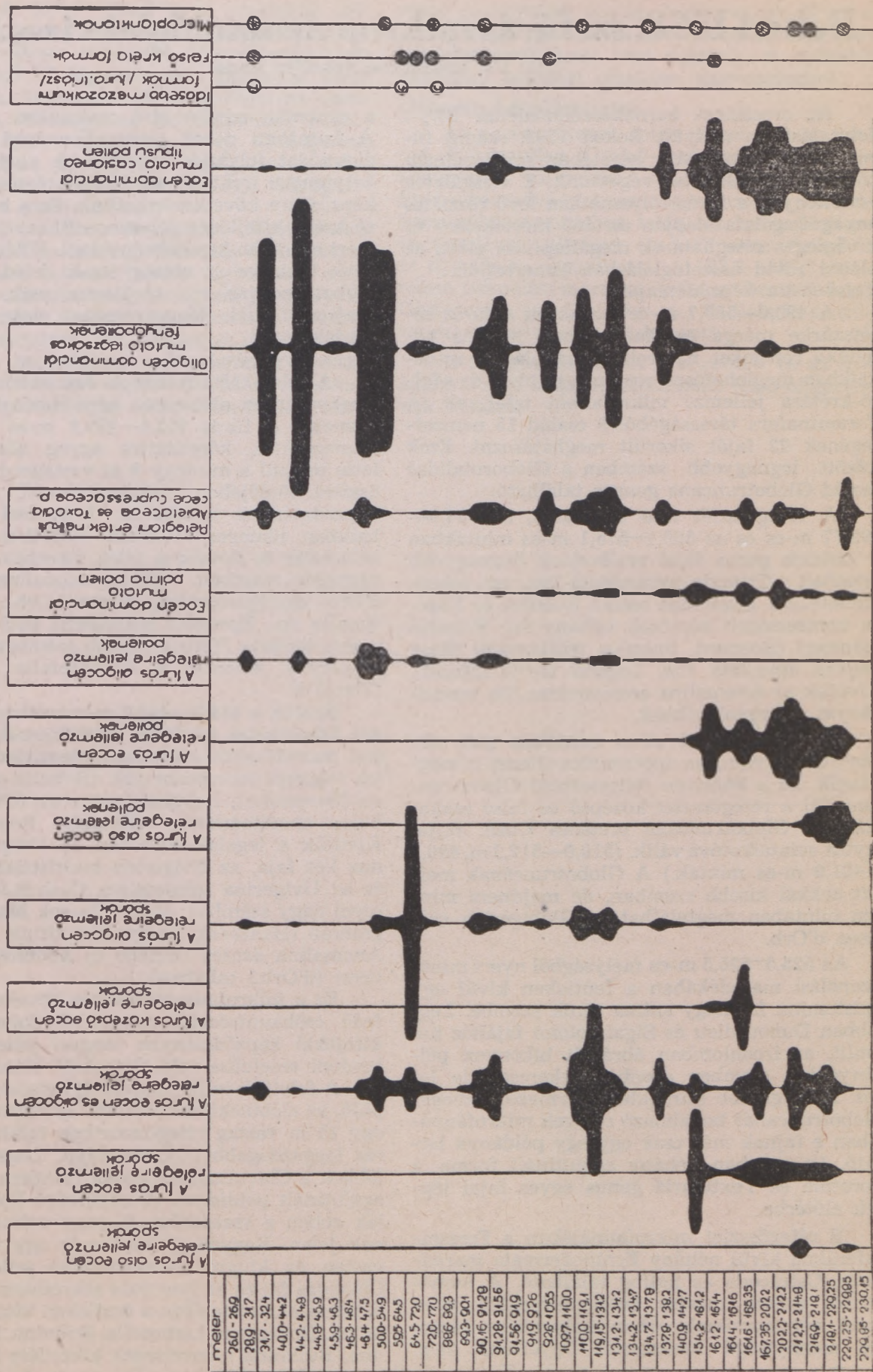
Az eocén rétegek flórája trópusi jellegű. (Fő bizonyíték: Phoenix és Sabal típusú pálmipollenek jelenléte.) A Taxodiaceae családból a Taxodium, Sequoia és a Sciadopitys pollenje volt kimutatható. Ezek szerint a Taxodiaceae—Myricaceae típusú láperdő és a szárazabb Sequoia erdő kialakulása is feltételezhető volt. A zárwatermők közül említést érdemel a Nuphar, egy Sterculiaceae, Schepherdia és az Anacolosa pollenek előfordulása.

Oligocén.

154,20—18,30 méter.

Az eocén—oligocén határ megjelölését a légzsákos fenyőfélék nagy százaléku megjelenése, a castanea típusú pollenek százalékanak egyidejű csökkenése és más, ezzel a határral egybeeső sporomorphá megjelenése teszi lehetővé. Sajnos, a palynológiai standard-diagram hiányában az oligocén rétegek további tagolására nincs lehetőség. Az oligocén rétegek jellemzője a légzsákos fenyőpollenek nagy százaléku előfordulása. Mivel a földtani adatok alapján ezeket a rétegeket a felső-oligocénbe helyezjük, így érthető, hogy a nagy réteghiány a mikroflórában éles elkülönülést eredményez. Ez a magyarázata annak, hogy az oligocén flóra jellege élesen elkülönül az eocén flórától. Erősen előtérbe kerülnek a mérsékelt égövi elemek. Bár több paleotrópusi elem áthúzódik az oligocén rétegek kezdő szakaszára, a légzsákos fenyőfélék hűvösödő éghajlatára utalnak. A Pinus és Picea fenyők nagy százaléku előfordulása közeli zárt fenyőerdőket jelez. Igen érdekes, hogy a 90,10—91,28 m rétegekben a Salix pollen tömegesen fordul elő. Ez a folyóparti, nedves talajt igénylő fa a tengerparthoz igen közeli üledéket jelez, amelybe a folyóvíz besodorhatta. A mikrop planktonok jelenléte alapján tengeri rétegek a következők: 134,70—137,80; 110,0—119,10; 90,16—91,28; 72,0—77,0; 50,0—54,0; 28,90—32,40 méter.

Az oligocén rétegek néhol idősebb mezozoikum (triász, jura) és fiatalabb mezozoikum (felső-kréta) sporomorphákat tartalmaznak, bizonyítva a környező mezozoos rétegek pusztulását.

Csordakút 4. sz. fúrás
Palyológiai rétegtani diagramm

Rákosi László

0 10 20 30 40 50%